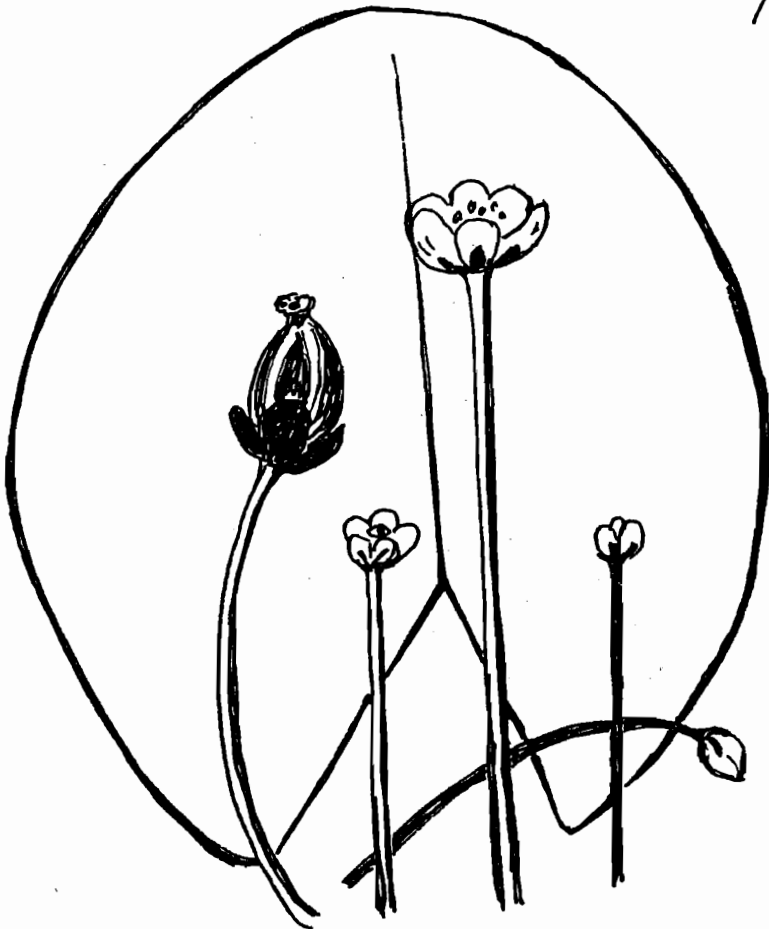

PARNASSIA

1/89

MEDLEMSBLAD FÖR FÖRENINGEN SMALANDS FLORA

PARNASSIA årg 2 nr 1 1989

Medlemsblad för Föreningen Smålands Flora

Styrelse

Ordförande	Allan Karlsson, Eksjö
Vice ordförande	Curt Mossberg, Växjö
Sekreterare	Brita Ekenfall, Nässjö
Kassör	Ingvar Christoffersson, Ljungby
Styrelseledam.	John Christoffersson, Ruda
	Birger Danielsson, Västervik
	Sven Davidsson, Kalmar
	Thomas Karlsson, Lund
	Barbro Otterstedt, Värnamo
	Göran Svensson, Lyckeby
	Göran Wendt, Växjö

Redaktör Brita Ekenfall, Ekefall, 571 94 Nässjö

Prenumerationsavgift för icke inventerare 25 kr

Föreningen Smålands Flora postgiro 66 29 27 - 3

Omslagsbild Dvärgnäckros (Nuphar pumila)

DVÄRGNÄCKROSEN

Näckrosorna hör våra sommarvatten till. Skulle något i deras blomning slå fel, noterar vi det med samma saknad som när vit-sipps- eller prästkrageblomningen blir dålig. Något av årstids-stämningen går förlorad.

Ivå vita

Botanikern upptäcker snart att artbestämningen av näckrosor inte är så lätt. Av de vita näckrosorna finns en nordlig och en sydlig art. Båda arterna har utpostlokaler i Småland, men det är hybriderna mellan dem som är ojämförligt vanligast. I regel överväger endera artens karaktärsdrag. På vattenytorna ser vi därför ofta rundade knoppar, som inte ger upphov till fullständigt öppna blommor och blandade med dem spetsiga större knoppar, vilka vid blomningen slår ut helt. Det är nordliga respektive sydliga kännetecknen som dominerar.

Ivå gula

Det finns också två gula näckrosor: gul näckros och dvärgnäckros. Dvärgnäckrosens blomma är mycket liten, ungefär som kabbelekans eller knappt 3 cm vid. Den gula näckrosens är 4-7 cm. Dvärgnäckrosens blad mäter 6-10 x 4-7 cm, den gula näckrosens 12-25 x 10-15 cm.

Blommorna skiljer sig åtskilligt beträffande byggnaden. Märket hos dvärgnäckrosen är 10-15-stråligt, välvt och i kanten tydligt flikat. Hos den gula näckrosen är det 10-20-stråligt, skålförmigt välvt och i kanten nästan helbräddat. Ståndarknapparna hos dvärgnäckrosen är nästan kvadratiske, hos den gula mer långsträckta. - Bladskriften är hos dvärgnäckrosen plattad, hos den gula upptill trubbigt trekantig. Hos dvärgnäckrosen är bladens undersida hårig, hos den gula helt kal eller svagt hårig endast på mittnerven.

Även de två gula näckrosorna hybridiserar med varandra. Blommorna uppvisar då mellanformer, men bladen hos hybriderna blir liksom hos dvärgnäckrosen nästan alltid håriga på undersidan.

Utbredning

I Småland har vi under inventeringen för Smålands Flora påträffat dvärgnäckros i Vetlanda i trakten av Trollebo samt i Älmhults, Ljungby och Värnamo kommuner. I litteraturen omnämns också förekomster från Blackstads socken i norra Kalmar län, men under vår

inventering har den inte kunnat återfinnas. Arten är dock belagd härifrån genom herbarieexemplar.

De ojämförligt största förekomsterna finns nu i sydvästra Småland. Rikligast är dvärgnäckrosen i sjöarna Möckeln, Fenen, Fällesjön - Gässhultsjön, Fyllesjön och Vidösten. Särskilt i Fällesjön - Gässhultsjön och i Fyllesjön visar den stark tendens till ökning. - På alla dessa lokaler uppträder hybrider med gul näckros. Hybriderna är dock aldrig dominerande i Småland.

De småländska förekomsterna av dvärgnäckros har setts som utpostlokaler till en större sammanhängande utbredning, som från norr sträcker sig ner till Dalarna och Västmanland. De nordliga förekomsterna är dock till största delen hybrider med gul näckros. Omöjligt är därför inte att de förekomster av ren dvärgnäckros som vi har i sydvästra Småland, är landets största.

Härdighet

Hybrider mellan gul näckros och dvärgnäckros uppträder i några småländska sjöar, där dvärgnäckros nu inte finns, bl a i trakten av Smålands Taberg, söder om Växjö och norr om Ljungby. I Danmark finns inte ren dvärgnäckros, däremot hybrider både på Jylland och Bornholm. - Detta förhållande jämte det faktum att dvärgnäckrosen under pågående inventering inte påträffats på sina tidigare lokaler i nordöstra Småland kan väcka funderingar kring härdigheten. Kanske har betingelserna för den rena dvärgnäckrosen blivit ogynnsammare än för hybriderna med gul näckros. Detta skulle inte vara unikt. En gång fanns vattenmynta i Småland. I dag kan vi endast spåra dess förekomst i väldoftande kransmynta, som är en korsning mellan vatten- och åkermynta.

Ekologi

Dvärgnäckrosen liksom hybriden med gul näckros bör efterspanas även 1989. Stundom kan den växa på rätt grunt vatten och då gärna bland andra flytbladsväxter och vass. Oftast växer den dock i rena bestånd antingen fläckvis där vassen glesnar eller utanför vassbältena. - På avstånd liknar större bestånd av dvärgnäckros oljefläckar. Bladskäften flyter ofta i ytan och trasslar sig samman. Härvid skapas små lugnvatten. När blomorna åldras tillväxer skäften också hos dem, och de lägger sig ner på vattnet. Under knoppstadiet och som nyutslagna brukar de resa sig på dm-höga skaft och vattenytan liknar då betänkligt en spikmatta.

Ingvar Christoffersson

Några iakttagelser om växters höjdgränser

i nordöstra Småland.

Växternas höjdbredning har intresserat många botanister, och kanske då främst utbredningsförhållandena i områden med stora höjdskillnader som i norra Sverige eller Norge. I Lids flora anges övre höjdgränser för de flesta arterna i Norge. När det gäller höjdgränser i Småland tycks en grovindelnings ha gjorts i "småländska höglandet", "kusttrakten" och så ett diffust område däremellan, som inte har någon vedertagen benämning. Arbetet med Smålands Flora kommer nu att ge så mycket underlag att man kan börja undersöka höjdbredningen litet noggrannare.

När man funderar över orsakerna till fördelningen i höjdd för en art, är det naturligtvis i första hand klimatfaktorer som kommer i åtanke. Man kan till exempel vänta sig att antalet frostfria dygn under en växtsäsong sätter gränser för vissa arter. Många andra klimatsamband är tänkbara.

För några år sedan började jag dock misstänka att åtminstone en art, skavfräken, har en utbredning i höjdd som inte kan kopplas till klimatet. För att få en klarare bild för denna art har jag samlat in lokal- och höjduppgifter inom ett område, begränsat till Kalmar län f.o.m. de topografiska kartbladen 6F och 6G och norr därom. Hittills har ca 150 lokaler för skavfräken noterats inom detta område, varav ca en tredjedel är egna observationer och resten från andra tillfrågade inventerare. Med lokal avses här i allmänhet en förekomst i en ruta på $1 \times 1 \text{ km}^2$. I några få fall har två förekomster inom samma km^2 räknats som skilda lokaler om avståndet varit mer än ca 300 m.

Den ytmässiga spridningen visas i fig 1, där varje prick anger förekomst i en km^2 -ruta. God spridning tycks gälla om man bortser från kusttrakten, där arten är ovanlig.

För att få en bild av höjdfördelningen har för varje växtlokal noterats höjden över havet, räknat i 5-metersintervall. Höjduppgifterna är tagna från topografiska eller ekonomiska kartor. Beträffande osäkerheten i höjdd, så torde de flesta noteringarna vara gjorda i rätt intervall. För något tiotal lokaler kan osäkerheten gå upp mot ± 10 å 15 m, speciellt om lokalen ligger i starkt sluttande terräng. Trots dessa osäkerheter får man ur fig 2 en helhetsbild som visar en intressant höjdfördelning.

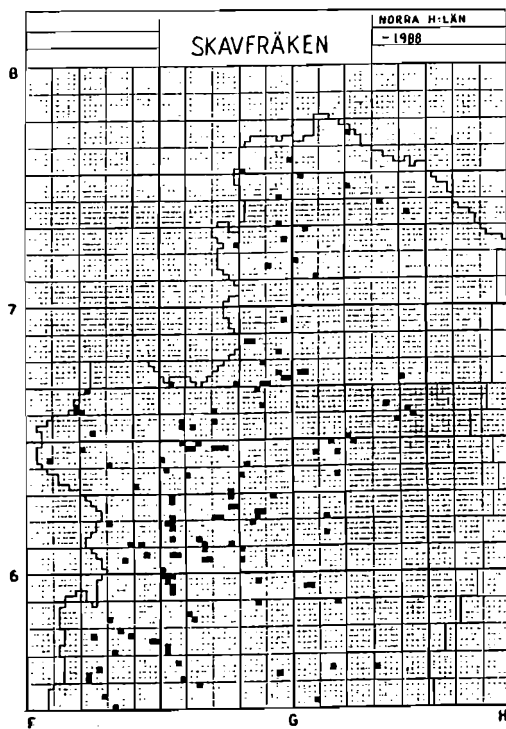

Fig 1. Skavfräkenlokaler i norra Kalmar län.

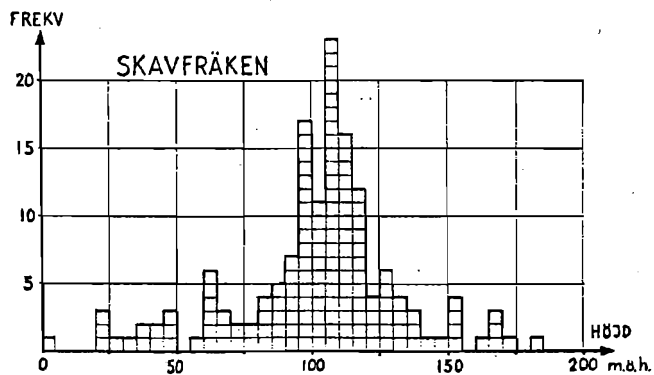

Fig 2. Höjdfördelning för skavfräken.

Här syns nu att skavfräken föredrar en viss höjdzon, kring drygt 100 m ö.h. Om man väljer intervallet 90 - 120 m, så ligger ca 57 % av lokalerna inom detta ganska snäva område, som utgör mindre än 15 % av det höjdiintervall som finns tillgängligt inom norra Kalmar län. Terrängens höjdfördelning stämmer inte alls med diagrammet, och kan alltså inte förklara utseendet. Mycket osannolikt är att arten är så selektiv beträffande klimatfaktorer, att den är känslig för en höjdvariation på ± 15 m! Dock är det känt att skavfräken ofta växer i sandjord, och det har gett uppslag till följande tänkbara förklaring.

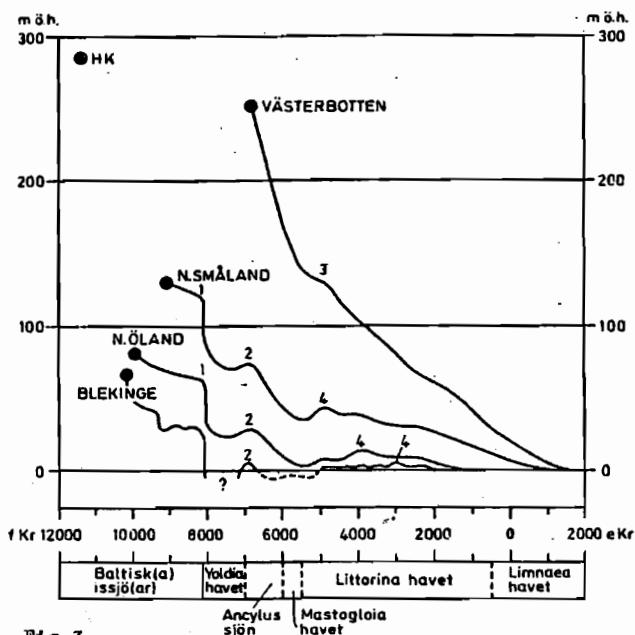

Fig. 3.

Strandförskjutningskurvor från olika områden i Sverige (efter G. Lundqvist 1963 och B. Berglund 1964, 1966 med komplettering efter S. Björck 1979). 1) Baltiska issjön, tappning. 2) Ancyclus sjön (AG), 3) Mastogloia havet, 4) Limnæa havet (LG).

De jordmåner som gynnar skavfräken bildades vid isavsmältningen. I figur 3, (ur Gillberg: Nordens, främst Sveriges, kvartära historia, I, Uppsala 1980) som visar strandförskjutningen bl. a. för norra Småland, kan man se att Baltiska issjön i denna trakt sjönk relativt sakta till en nivå av ca 120 m över nutida hav. Detta fortsatte fram till ungefär 8000 år f. Kr, då den stora tappningen vid

Billingen inträffade. Då sjönk vattenytan geologiskt sett mycket snabbt ca 30 m. Detta innebär att de sandavlagringar som avsatts i vattnet och flyttats med av den sakta sjunkande strandlinjen, ej hann att sköljas med vid den snabba sänkningen. Kvar bör alltså ligga relativt mycket sand på höjdnivån just under 120 m. Den stora förekomsten av skavfräken på nivån 90 - 120 m bör alltså ses som ett exempel på hur geologiska förlopp, som ägde rum innan vår flora fanns på plats, gör sig påminda i den nuvarande utbredningen av vissa arter.

Här kan tilläggas att den högsta kustlinjen, HK, i detta område ligger på ungefär 125 - 130 mÖh, och att den utgör en viktig skiljelinje för markkaraktärer. Den bör därför också kunna spåras i utbredningen för vissa arter.

I figur 2 kan man skönja tendenser till finstruktur, och det är en intressant fråga om det bara är tillfälligheter som placerat en topp på den nivå, ca 60 - 70 m, där Ancylussjöns sänkning gick snabbast. Diagrammet visar också två "småtoppar" vid 152 resp 167 mÖh, kan det vara strandlinjer från lokala issjöar? Här finns plats för fantasi!

Vid sökandet efter andra arter, vars utbredning möjligen kan kopplas till isavsmältningens förlopp, har bland andra kråkbär kommit i blickfånget. En rundfrågning bland inventerare, men inte så fullständig som för skavfräken, har givit resultat enligt fig 4 och fig 5. Här måste påpekas att i fig 5 endast redovisats en lokal per km², och att det är den lägsta förekommande höjden som ingår i redovisningen. Möjligen kan någon av de lägst liggande lokalerna vid kusten gälla nordkråkbär, det återstår en del kontrollarbete för att få diagrammet helt korrekt. (Se Birger Danielsson: Nordkråkbär i nordöstra Småland, SBT 82(2) 1988) Av diagrammet ser man att av de redovisade lokalerna ligger endast 15 av 127 under 90 - 120 meterszonen, men en betydande del över denna zon. Diagrammet bör närmast tolkas så, att för kråkbär en ganska tydlig höjdgräns vid ca 100 mÖh. Men varför en topp vid 167 mÖh?

Det finns naturligtvis flera arter som kunde vara intressanta att undersöka. Som exempel visas här ett ofullständigt material för två, nämligen plattlummer och dvärgbjörk, fig 6 och 7. Även för dessa redovisas endast en lokal, den lägsta, i varje km². Läsaren får själv tolka och jämföra.

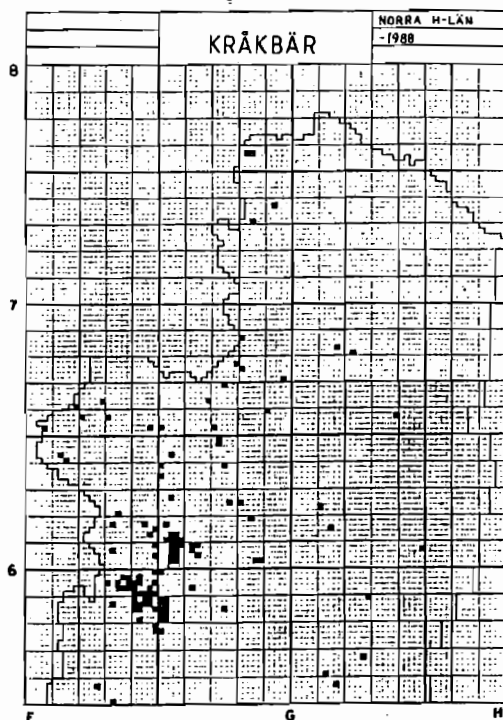

Fig 4. Kråkbärslokaler i norra Kalmar län.

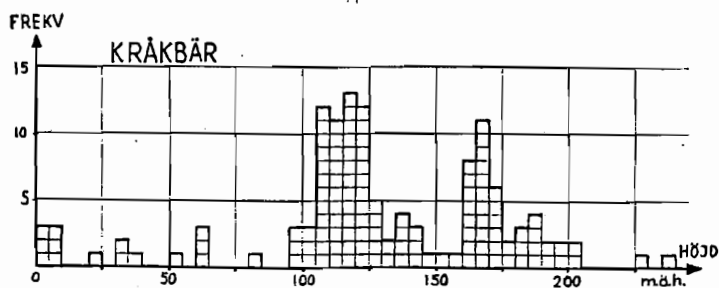

Fig 5. Höjdfördelning för kråkbär.

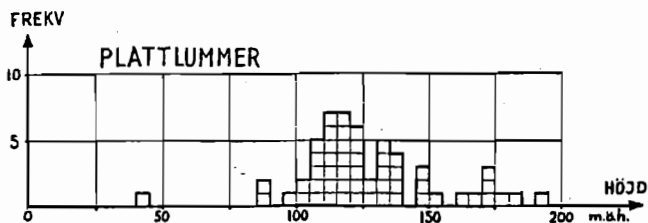

Fig 6. Höjdfördelning för plattlummer.

Fig 7. Höjdfördelning för dvärgbjörk.

Om man försöker sammanfatta intrycken av de här redovisade höjdfördelningarna leds man lätt in på en ny frågeställning: Är det ur växtgeografisk synpunkt och med visst stöd från kvartärgeologin lämpligt att precisera småländska höglandets nordöstra höjdgräns till ca 100 m.ö.h.?

Till sist vill jag passa på och tacka alla vänner inom Smålands Flora-projektet som hjälpt till med underlaget till ovanstående resultat och funderingar.

Hultsfred, 107 m.ö.h., nov -88.

Gunvald Bruce

Sumpviolen

Skulle jag bli tillfrågad om vilken av de svenska violerna jag tycker är vackrast, blev svaret tveklöst: sumpviolen! Ingen violart i Sverige har så stora blommor, drygt 2 cm. Blommorna varierar något i färg, men är oftast djupt blåvioletta. Stjälken kan bli 2 dm. Bladen, ljusst gröna, är trekantiga, något hjärtformiga med platt bas. Blomningen är i mitten av maj i våra trakter. Inte så sällan uppträder den i stora mängder och utgör då en anblick, som man verkligen kan "kan bju'främrat på".

Sumpviolen är en våtmarksväxt. Enligt uppgift skall den vara något kalkberoende. Man finner den på mader vid åarna, i vide-snår, kring alarnas socklar, bland stenar i strandkanten. En annan typisk biotop är al- och/eller björkkärr. Ytterligare biotoper finns, viktigast är dock att lokalen åtminstone tidvis blir ordentligt genomfuktad.

Det rör sig om en sydöstlig art med sin västligaste och nordligaste utbredning i Fennoskandia. Lars-Ake Gustafsson betraktar med all rätt sumpviolen som en Östersjö-art. Arten förekommer i samtliga länder som gränsar till Östersjön med undantag av DDR. I Danmark finns den på Bornholm. I Mellaneuropa finns arten i övre loppet av ett par floder, som rinner ut i Östersjön. Vidare ett par lokaler i Ungern och Jugoslavien. Fyndplatserna i Sovjetunionen har geografiskt varit svåra att fastställa. Det uppgives även vissa taxonomiska oklarheter.

Inom ramen för Projekt Linné gjordes åren 1976-78 en inventering av sumpviolen. Man fann den då i följande landskap: Gästrikland, Uppland, Västmanland, Närke, Södermanland, Östergötland, Småland (Kalmar län), Blekinge och Skåne. Tidigare uppgiven för Öland men ej sedd där sedan 40-talet. Sumpviolen sågs för första gången i mitten på 1830-talet vid stränderna av Dalälvens nedre lopp.

Storförekomsterna av sumpviolen i Kalmar län finner man V och SV Kalmar kring 4 åar, från norr till söder: Ljungbyån med ett tillflöde S:t Sigfridsån, Hagbyån, Halltorpsån och Landabäcken (Brömsebäcken), som är gräns mellan Blekinge och Kalmar län. En gång i tiden gräns mellan Danmark och Sverige.

Arten är tidigare känd från detta vattendrag. Lokalen aktualiserades av Thomas Karlsson i början av 80-talet. Några km VNV Halltorp finns den hitintills enda kända lokalen vid Halltorpsån i närheten av Vinterbo. Biotopen sumpig gräsmark samt alsocklar, ganska utspridd. Sammantaget minst 300 ex.- Några mil N Västervik gjordes för ett par år sedan ett sensationellt fynd av sumpviol i Dalhems s:n av Ingemar Hultgren. Biotopen ett al-björkkärr. - Ytterligare en lokal finns uppgiven på Örö i Misterhults skärgård. Det är tveksamt om lokalen alltså är aktuell.

Längs Ljungbyån finns spridda lokaler. En rik förekomst ligger någon km SV Kristvalla brunn. I närheten av Pukebergs glasbruk i Nybro finns den i rätt stora mängder.- Utefter Hagbyån finns stora bestånd mellan Örsjön SV Nybro och Vänörps kvarn vid Mortorps k:a. Uppskattningsvis finns här på en sträcka av ca 20 km över 300 lokaler.

Området kring Dalälvens nedre lopp anses vara Sveriges största förekomst för sumpviolen. Ljungbyån med biflöde och Hagbyån torde komma på god silverplats.

Det är min fulla förvissning att åtskilliga fynd återstår att göra, särskilt i trakten S och SV Kalmar. Den inventering som gjordes i mitten av 70-talet kunde ha varit grundligare, men som vanligt var tiden knapp. Mot den bakgrunden vill jag rekommendera våra värderade inventerare att hålla båda ögonen öppna. Fyndet från Dalhem vittnar om att även norrut finns chansen för nya fynd. Även om tiden är knapp!

Litteratur: Fauna och flora årg 73 nr 6.

Lars-Åke Gustafsson: Sumpviolen *Viola uliginosa* - hotad våtmarksväxt.

Bengt Lundgren

Mellangyllen (*Barbarea intermedia*)

Under inventeringsarbete för Smålands Flora påträffade jag sommaren 1987 i ett torrt grustag 4 km SV Blädinge i södra Småland en sommargyllen som "inte stämde". Skidorna på växten var liksom hos strandgyllen (*Barbarea stricta*) uppåtriktade och tryckta mot stammen, men de flikiga bladen gjorde att denna art kunde uteslutas. I grustaget fanns minst ett 10-tal exemplar av växten. Även vanlig sommargyllen (*B. vulgaris* ssp *arcuata*) växte rikligt på lokalen. Med tanken att det kunde vara bangyllen (*B. vulgaris* ssp *vulgaris*), en svårbestämd underart till sommargyllen, skickade jag ett beläggsexemplar till Thomas Karlsson i Lund. Thomas svarade att det var en helt annan art, mellangyllen (*B. intermedia*) och att det var det åttonde fyndet hittills i landet varav det tredje i Småland.

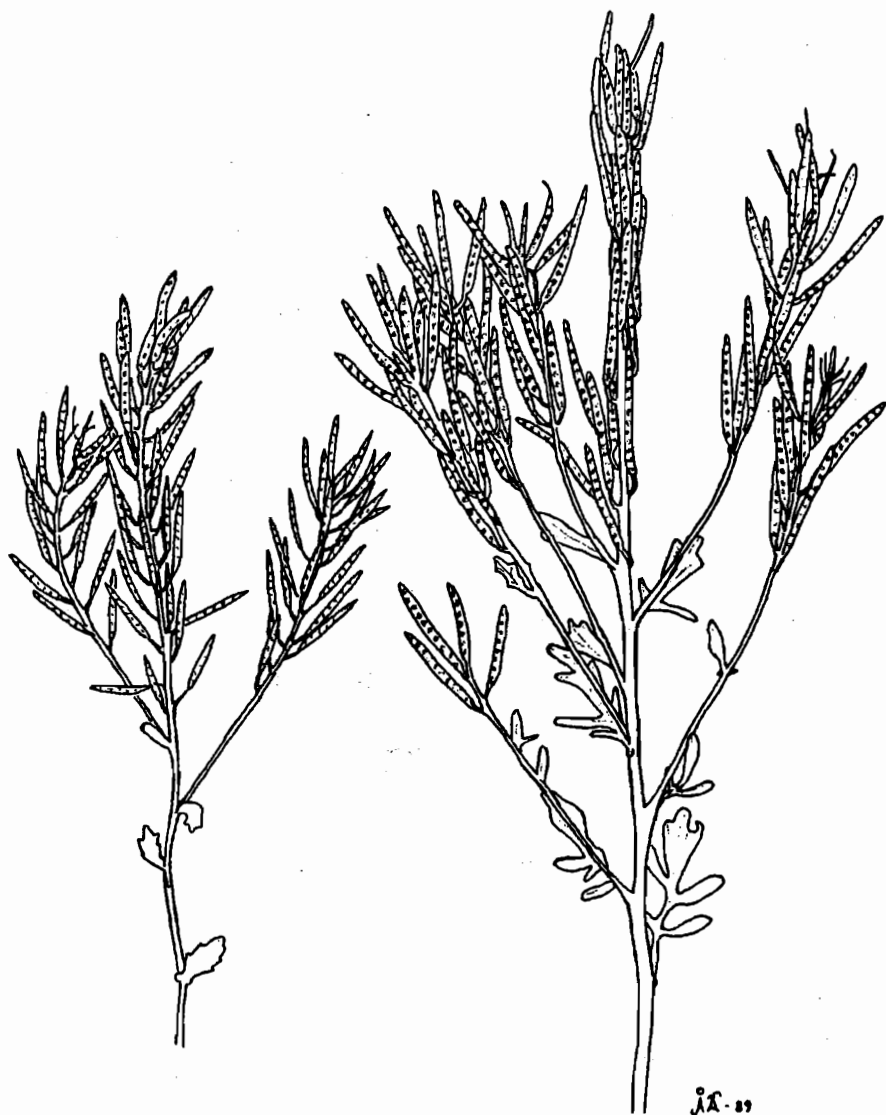
Under den gångna sommaren (juli - augusti 1988) har jag dels genom slumpens försorg och dels efter att ha genomskökt lämpliga grustag i trakten hittat arten på ytterligare sex lokaler. Totalt rör det sig om sju lokaler på fyra nära varandra liggande inventeringsrutor, i trakten av Vislanda och Blädinge i Kronobergs län.

Växtplatserna har i fem fall utgjorts av gamla grustäcker och i två fall av triviala kvävegödslade betesmarker. På fem av lokalerna (grustäckerna) har arten vuxit tillsammans med vanlig sommargyllen, ofta inom samma m² som denna. Antalet plantor på lokalerna har varierat från enstaka till uppemot 100 ex. På den först funna lokalen fanns 1988 ett 10-tal blommande individer och närmare 100 sterila bladrossetter. På den näst rikaste lokalen fanns minst 14 ex, alla sterila bladrossetter.

Utbredning i Europa och tidigare fynd i Sverige.

Mellangyllen är en utpräglad västeuropeisk art. Utbredningsområdet sträcker sig över västeuropa från Portugal i söder till Holland och Västtyskland i norr, och österut till Rhen och västra delen av Alperna (Markgraf 1958-53). Den har också etablerat sig i Danmark och anses där vara på spridning (Hansen 1981).

I Sverige har arten före 1987 påträffats vid 7 tillfällen varav 3 för mycket länge sedan: Växjö 1984, Uppsala 1800-t och Göteborg 1910 (Lange 1937). De återstående fynden är gjorda under 1980-talet vid Brunnby Skåne 1981 av John Kraft (Wittzell 1988) Smedby Öland 1985 av Tommy Knutsson (Sternner 1986), Voxtorp Småland 1985 av Göran Wendt (Th Karlsson muntl), Tjärby Halland 1985 av Per Wahlén (IK muntl).

Sommargyllen till vänster och mellangyllen till höger. 0,5 x naturlig storlek. Avritade beläggexemplar från f d grustäkt, 1 km SV Oby, Blädinge 1987-07-05. Observera de uppåtriktade skidorna och de flikiga bläden hos mellangyllen. Storleksskillnaden mellan exemplaren i figuren är ingen artskiljande karaktär.

Kännetecken.

Att skilja mellangyllen från övriga svenska Barbarea-arter är ganska lätt. Flera av karaktärerna är distinkta och korsningar tycks inte förekomma.

- * Skidorna hos mellangyllen är vid mognaden uppåtriktade och mer eller mindre tryckta mot stammen (som hos strandgyllen). Detta skiljer den klart från sommargyllen som har skidorna snett utåtriktade.
- * Rosettbladen är hos mellangyllen tydligt håriga och ytan ser en aning småknottrig ut. Även stjälkbladen är håriga och särskilt framträdande är detta på de "öron" som sitter vid varje bladbas. Sommargyllen och strandgyllen har alltid kala och släta blad.
- * Stjälkbladen har hos mellangyllen minst 2 - 3 par tydliga flikar. Hos strandgyllen har stjälkbladen inga flikar alls, och hos sommargyllen (och dess underarter) är de eventuella flikarna färre.
- * En distinkt karaktär som skiljer mellangyllen från strandgyllen är att foderbladen hos den senare är håriga i spetsen (syns tydligt på knopparna). Hos övriga svenska Barbarea-arter, inklusive mellangyllen, är de kala.
- * En karaktär som enligt utländska florer skiljer mellangyllen från sommargyllen är blomstorleken. Hos mellangyllen är de ca 6 mm breda medan de hos den senare är 7 - 9 mm. Det är dock inte klarlagt om denna storleksskillnad också gäller i Sverige.

Invandring och spridning i Småland.

Vanlig sommargyllen anses ha blivit införd till Sverige med gräsfröblandningar under 1800-talet. Håller också mellangyllen på att etablera sig i landet? I Danmark tycks den vara under spridning. Det är dock för tidigt att dra några slutsatser om artens invandring och utbredning i Sverige. Den är inte ens nämnd i de vanliga svenska florererna och är därför troligen okänd för många botanister. Att den kan ha blivit förbisedd är alltså ingen vågad gissning.

De tidigare fynden i Sverige av mellangyllen har betraktats som tillfälliga. Så är dock knappast fallet på de nyupptäckta småländska växtplatserna. De många lokalerna och det stora antalet plantor på främst en av dem tyder på att arten är väl etablerad. Eftersom den tycks ha samma biotopkrav som vanlig sommargyllen bör den ha goda förutsättningar att sprida sig vidare härifrån till lämpliga områden. Fyra av lokalerna ligger i nära anslutning till vägar och en av dem dessutom endast 100 meter från en järnväg (Södra stambanan). Vid

själva järnvägen har jag dock inte hittat några exemplar trots en del letande. Det går därför inte att bedöma vilken roll järnvägen har haft, eller kan tänkas få, som spridningskorridor för arten. Kanske är det via järnvägar eller vägar som mellangyllen har spritt sig till södra Småland? Kanske har lastbilar och maskiner i samband med täktverksamhet hjälpt till att sprida arten till de nuvarande lokalerna, eller är det liksom hos sommargyllen gräsfröblandningar som har fört arten till trakten?

Spana lite extra efter mellangyllen under 1989! Jag gissar att en del nya lokaler kommer att upptäckas, och kanske kan vi då få en klarare bild av hur spridd arten verkligen är i Småland.

Citerad litteratur.

- Hansen, K. (red) 1981: Dansk feltflora, Köbenhavn
 Lange, I. 1937: Sveriges Barbarea-arter. Bot. Notiser 1937: 216-230
 Markgraf, F. 1958-63: Hegi, Illustrierte Flora von Mittel-Europa.
     Band IV (1), andra upplagan. München
 Sterner, R. 1986: Ölands kärllväxtflora. Utg. av Åke Lundqvist, Sth.
 Wittzell, H. 1988: Tillägg till Skånes flora. Sv Bot Tidskr. 82:1-9.

Åke Widgren, Ronnebygatan 10, 371 32 Karlskrona

NÅGRA GAMLA VÄXTNAMN FRÅN SYDVÄST.

Det var inte alls självklart att människor i gamla tider kände till namn på växter, fast man på den tiden levde mycket närmare naturen än vad vi gör. Att man ändå kunde många växtnamn berodde på att de hade någon betydelse som föder eller föda, i folktro eller medicin. Att kunna namn och egenskaper hos de olika träslagen var säkert viktigt i det gamla bondesamhället, och trädnamn var mer vittspridda än andra växtnamn.

För den som vill tränga in i "SVENSKA VÄXTNAMN" på allvar finns en fantastisk bok av Aug. Lyttkens. På ca 2000 sidor går han igenom vad som finns nedtecknat i saken fram till 1915. Ur den boken kan jag inte låta bli att citera några rader ur förordet.

"Varför, tex, kallas Chrysanthemum segetum, gullkrage, på sina håll för Hulabäcka, Holgersarter och Skummeslövsört? Jo, efter ett missväxtår på 1620-talet köpte den halländske adelsmannen Holger Rosenkrantz utsäde någonstans utomlands, troligen i Tyskland. Han lastade det på ett fartyg för att föra det till sin egendom Skottorp i Skummeslövs socken, men fartyget strandade utanför byn Hulabäck i Steninge socken. Byamännen plundrade fartyget och använde det Chrysanthemumbemängda utsädet på sina åkrar. Och därför har gullkragen varit särskilt vanlig i södra Halland, där också växtens namn påminner om både importören och hans hemsocken och om vrakplundrarnas by."

De uppgifter som följer har jag hämtat från tre tätskrivna sidor, som nedtecknats för exakt tio år sedan. Det var Gösta Linder som sammanställde många års anteckningar på ett lätt-tillgängligt sätt. Det är nog många som har intressanta uppgifter liggande men det är tyvärr ofta så att de blir omöjliga att ta del av när den antecknande lagt pennan ifrån sig för sista gången. När Gösta Linder för några år sedan avled hade han sedan länge ordnat sina många smålappar som han alltid hade i fickan när han åkte omkring till gårdarna i det allra sydvästligaste hörnet av Småland. Han arbetade som kontrollassistent, och kom då med regelbundna mellanrum att besöka traktens lantbrukare. Det är klart att ett sådant arbete ledde till att många samtal fördes om gamla tider, och Linder förstod att det kunde vara av intresse att samla uppgifter om väder, folkro och växtnamn. Några av hans lokala växtnamn följer här.

SMÖRBLOMMOR kunde heta både gullskål och kråkefötter. Det senare efter de gröna stjälkbladen.

AKERVADD hade många namn. Akervända, kruskål, knappgräs eller monkablomma. (Här kan kanske förväxling med monke skett)

SKOGS- ÅNGS- OCH AKERFRÅKEN kallades alla för råvarumpor.

DY- OCH JÄTTEFRÅKEN benämndes ströppel.

GATKAMOMILL fick heta gastafes, monkaskallar, surbockar och getanackar.

VEKETAG= Haravass, harasäv, råbockavass, råbockasäv, trinnvass trinnasäv, trinngräs och sävtua.

BACK- OCH MOSIPPA kallades båda oxöron.

AKERSPÄRGEL hette tossk, tosska, linbränna, linvännae eller vildspärgel.

MJÖLKTISTEL kallades gastafes för att fröet flög omkring när det var moget.

ÅNGSULL TUVULL OCH TUVSÄV= Ramme, romme, råmmagräs, sjatthue. Det sista syftar på knopparna som kan liknas vid ett svart huvud.

VITSIPPOR kunde bli vitalök och sötnopper.

KIRSKAL användes till komedisin och kallades brännvinsblad.

BRÅKVED kallades tröske eller tröskebär.

MATT- OCH REVLUMMER hette luselumme, käringakrudd eller piekrudd. Det senare syftande på sporernas eldfångdhet.

HÄSTHOV kunde användas som tobak och benämndes farfarstobak, hossablomma, hosthäva och tussilago.

TATEL, VEN, GRÖE OCH SVINGEL kunde man inte skilja på så noga och de kallades vene, venegräs, waine, wainegräs, wainety och sjänglestao.

KVICKROT var man dessvärre mer bekant med och den hette kweke måsakweke eller vitrot.

BALDESBRA kallades lusaborste och tysk prästkrage.

LJUNG = Smålandsklöver

SILESHAR döljer sig nog bakom beteckningen Marie dagg. Den skulle ha använts att göra lång mjölk och ha växt på fuktiga ställen.

SÅLG kallades sälle salje eller palme. Det senare eftersom den brukade blomma lagom till palmsöndagen.

Detta är bara ett axplock av Gösta Linders anteckningar, och den fullständiga listan kan Du få av

**Om Festuca altissima - skogssvingel
och en lyckad vinterinventering.**

Margareta Wester.

Även vintertid kan besök i markerna bjuda på trevliga botaniska överraskningar. För min del var det skogssvingel som inspirerade till långa strövtåg. Arten var funnen på några lokaler men att jag nu skulle finna ytterligare så många bestånd överträffade verkligen mina förhoppningar.

Skogssvingel är ett sällsynt skogsgräs. Det växer i kraftiga tuvor med sidenblanka, breda blad och höga strån. På sensommaren är vipporna bågformigt nedböjda. En bra igenkänningskaraktär är de brungröna, mycket korta bladskivor, som alltid finns vid blad-och stråbaserna. Bladen är vintergröna, vilket medför att skogssvingel med fördel kan inventeras när andra gräs och örter är bortvisnade och då buskar och träd står kala och inte längre skymmer sikten.

Skogssvingel trivs i skuggiga, näringsrika skogar - gärna i branta steniga sluttningar och nära bäckar eller källstråk. En typisk lokal är en djup nedskuren ravin med gammal granskog och med inslag av hassel och lind.

Rotsystemet är mycket grunt och tuvorna lossnar därför lätt från marken. Härigenom blir arten känslig för bl.a. bete och uttorkning. Skogsavverkning utgör ett stort hot mot artens överlevnad. I "Floravård i skogsbruket - Arttdel" (Ingelög m.fl. 1984) klassificeras skogssvingel i hotkategori 3, sällsynt.

Huvudutbredningsområde är Dalsland och Bohuslän med ca 100 resp 50 lokaler. I Småland är skogssvingel sällsynt, funnen endast i sex av 1203 inventerade rutor, varav fyra i norra Kalmar län. En av dem har jag inventerat, nämligen Ankarsrum 06G9g. Fram till hösten 1987 kände jag till fyra lokaler på denna ruta.

I Svensk Botanisk Tidskrift, nr 6 1987, läste jag en intressant uppsats om skogssvingel, skriven av Lena Gustavsson, Uppsala. Jag inspirerades till att göra en noggrannare inventering för att om möjligt finna flera lokaler. Den milda barmarksvintern under december-januari 87/88 inbjöd också till långa strövtåg i skogen, längs bäckar, i raviner och blockiga branter, osv. Sommaren och hösten 1988 gjorde jag en kompletterande inventering av de nu kända lokalerna. Inventeringen innebar att jag fann skogssvingel på ytterligare fem lokaler - samt att jag nu känner till mängder av platser där skogssvingel inte finns!

Slutresultatet innebar alltså att jag fann skogssvingel på fem helt nya lokaler med sammanlagt mellan 5-6000 tuvor. På kartan har dessa lokaler markerats i den nummerordning som lokalerna presenteras.

Beskrivning av lokalerna.

1. Berggölsravinen: Sommaren 1987 fanns det ca 2000 tuvor. Under hösten fälldes träd och sly, som nu ligger kors och tvärs och gör ravinen närmast oframkomlig. Det är svårt att göra en riktig bedömning av skogssvingelbeståndet men de tuvor som går att nå tycks trots allt ha klarat sig ganska bra. I den brantaste delen växer rikligt med lundslok, f.ö finns bl.a. rankstarr, skärmstarr, lundelm, nordlundbräken och myska.

2. Vågkant: intill en sten växer långsvingel, löktrav, mm. Ca 15 tuvor.

3. Vid en liten översilningsbäck: ca 150 m ONO lokal 2, ca 30 tuvor. Där finns också nästrot och korallrot.

4. Bäckravin: Den lilla bäcken från lokal 3 rinner ner i denna ravin. Där finns 300 tuvor, endast nedanför tillflödet. I branten mot öster växer bl.a. tandrot och myska.

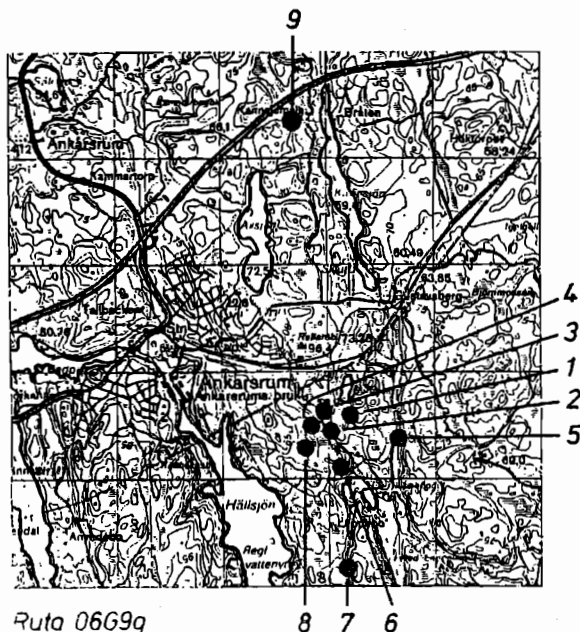
5. Låppeboravinen: ca 1 km norr Låppebo. Minst 3000 tuvor. En djup ravin, forsande vatten, bland lind och hassel växer bl.a. myska, tandrot och vårärt. Där bäcken breder ut sig till kärr växer rikligt med skogssäv och i södra branten finns strävlösta.

6. Bäckravin korsande vägen till Svarteström: Det är blockigt, slyigt, svårframkomligt. Sommartid är ravinen helt igenväxt av lövträd, buskar, höga bräken, osv. Där växer tätt med stora skogssvingeltuvor, ca 2000.

7. På båda sidor om vägen till Svarteström: 1 km söder om lokal 6. Ca 200 tuvor. Jag har passerat lokalen många gånger sommartid men har då inte lagt märke till skogssvingeltuvorna. De försvinner i mängden av långsvingel och hasselbrodd.

8. Vid blöt skogssväg: nedanför ett berg och i gammal granskog. Ca 15 tuvor som inte är så stora.

9. Sluttning vid bäcken väster om Kannsjömåla: Nedanför ett berg med kalhyggen runt omkring. I januari 1988 fanns det ca 20 tuvor men samma höst kunde jag endast hitta fem tuvor. Kalhygget är ett par år gammalt.

Några växtfynd från södra Småland 1988

THOMAS KARLSSON

Kambråken *Blechnum spicant*. Torsås sn, V om Fröbbestorp, 5 ex mellan alrötter i botten av en fuktig, betad ravin. - Första aktuella fyndet av denna västliga art i sydöstra Småland.

Stor andmat *Spirodela polyrrhiza*. Söderåkra sn, SV om Påboda, näringsrik göl på betesmark. - Andra fyndet i sydöstra Småland.

Trampgröe *Poa supina*. Gullabo sn, Skörebo, fuktig lövskuggad entré till betesmark. - Trampgröen är oerhört vanlig i stora delar av Småland, i sydöstra Smålands inland ser man mycket mer av den än av vitgröe under de juniveckor den blommar. Vid kusten saknas den däremot helt, och det här fyndet är det östligaste hittills i södra Småland.

Grått saltgräs *Puccinellia distans*. Torsås sn, Borrellycke, gödselstad. - Det grå saltgräset brukar växa vid havet, inte i strandäng utan på störd mark, t ex i hamnar och vid bryggor. I Skåne, östergötland och på Falbygden, alltså i kalkområden, har man funnit det gråa saltgräset på gödselstäder, men det här är kanske första aktuella fyndet i Småland i den miljön. Sök den! Den är lätt att ta för vitgröe, men vippgrenarna är längre och pekar styvt snett neråt.

Aq *Cladium mariscus*. Torsås sn, Kåregöl vid Hulekvill. - Enda lokal i sydöstra Småland, förut känd genom ett belägg i Uppsala herbariet från 1873! Agen växer fortfarande i nordvästra kanten av den lilla gölen, men blommade inte 1988. Gölen håller på att växa igen, och agen trivs därför inte så bra längre.

Brokiris *Iris versicolor*. Femsjö sn, Sännö, betesmarker och buskage runt hela den lilla Sandsjön, från början spridd från trädgårdsutkast men helt naturaliserad genom fröspridning, Dag Ekholm, Thomas Karlsson, Barbro Otterstedt, Ebba Werner. - Brokirisen är en nätt, smalbladig iris som har mörkblå blommor med ett grönligt, lilastrimmigt fält på de hängande kalkbladen. Denna iris står inte i Krok eller Lid, försöker man bestämma den kommer man till strandiris (*Iris spuria*).

Svartvide *Salix nigricans*. Söderåkra sn, Åskebäcksmåla, en buske i kraftledningsgata i fuktig småskog. Torsås sn, Oxlehall, en buske i vågkant mot betesmark. - Svartvidet är en nordlig art i Småland och den är rätt vanlig i delar av höglandet. De här lokalerna är sydöstliga utposter.

Fikonmåla *Chenopodium ficifolium*. Torsås sn, Mellersta Karsbo, ett tiotal stora ex på en jordhög tillsammans med svinmåla, svenskmåla, rödmåla, blåmåla, vågmåla och strandmåla (*C. album, suecicum, rubrum, glaucum, Atriplex patula* och *littoralis*)! - Bladformen är mycket karakteristisk, svinmållan är visserligen mångformig men kan aldrig se sådan ut. Fröna är betydligt mindre än hos svin- och svenskmåla och i mikroskop ser man att de har små gropar. Det är första aktuella fynd av fikonmållan i landskapet.

Välsk krassing *Cardaria draba*. Söderåkra sn, Skorrö, riklig utmed åkerväg. - En sällsynt vallfröinkomling, med täta klasar av vita blommor och typiska hjärtlika skidor.

Stäppsenap *Rapistrum rugosum*. Lidhult sn, Sällebråten, grusplan på gård, Dag Ekholm, Thomas Karlsson, Ebba Werner. - En gulblommig art som inte är olik åkersenap, men som har en typisk, klotrund, skrynklig frukt med näbb. Det är en sällsynt och tillfällig art med få tidigare fynd i landskapet.

Skogsbrämma *Cardamine flexuosa*. Madesjö sn, mellan Brånahult och Kolsbygd, riklig i källa i beteshage. Madesjö sn, Högemåla, 1 ex i källa i beteshage. - Arten är sällsynt och ganska näringskrävande, och det var oväntat att finna den i dessa magra trakter.

Bergkärel *Erysimum hieracifolium*. Söderåkra sn, Bergkvara, på flera ställen i stengården och stenskoningar vid havet. - Vi har nu arten på spridda ställen längs hela Smålands kust. Förutom alldeles vid havet finns den i vårt landskap bara i och vid branterna mot Vättern!

Tofsfetknopp *Sedum forsteranum*. Algutsboda sn, Norratorp, trädgårdskant. Algutsboda sn, Vackamo, trädgårdsutkast i vägkant. Gullabo sn, Skörebo, stenhällar nära gård. Gullabo sn, Råbäcksmåla, riklig i vägkant i byns vägsål. - Tofsfetknoppen, en odlad och förvildad art, är ny för Småland och Sverige. Den står rätt nära stor fetknopp (*S. reflexum*) och eftersom den varken står i Krok eller Lid kan den nog vara förbisedd. Hos tofsfetknopp finns det bara gröna blad längst ut på skottspetsarna, där de liksom bildar en rund boll eller tofs. Längre ner på skotten är de vissna, men de sitter kvar, så att stammarna är insvepta i ett hölje av döda blad. Hos stor fetknopp sitter det gröna blad längs en större del av skotten, som därigenom blir spolförmiga, och de döda bladen sitter inte kvar länge.

Nålbjörnbär *Rubus scissus*. Torsås sn, Fröbbestorp, sparsam på Åkerren. Gullabo sn, Magdegårde, sparsam i vägren. - En intressant björnbärsart med svensk huvudförekomst i norra Skåne. Den ser ut som ett skogsbjörnbär (*Rubus nessesis*) men bladen är håriga ovanpå och taggarna sitter mycket tätare. Typiskt är att arten är späd, på de här lokalerna var plantorna bara 2--3 dm höga! Den är hotad genom att den förkvävs av örnbräken (*Pteridium aquilinum*), hundäxing (*Dactylis glomerata*) och större björnbärsarter. Lokalen i Fröbbestorp är ny, den vid Magdegårde är ett återfynd av en lokal som Alf Oredsson fann 1960.

Hjuldaggkäpa *Alchemilla propinqua*. Femsjö sn, Ålmhult, i vallåker, Dag Ekholm, Thomas Karlsson, Barbro Otterstedt, Ebba Werner. - Den här daggkåpan verkar vara på frammarsch. Den är lätt att upptäcka genom att bladloberna är oerhört låga och breda. Sedan kollar man att den är hårig överallt utom på de enskilda blommornas skaft. I sommar har den även samlats av Erik Fagerlund i bottnarydsttrakten och av Ingrid Ulfgård i trakten av Liatorp, så att vi nu har den från ett tiotal lokaler, alla i västra Småland. Överallt växer den trivialt, på gräsvallar, vägar och liknande. Det är alltså inte en av de daggkåpor som man letar efter i gammal ängsmark. Håll utkik!

Luddros *Rosa sherardii* (= *Rosa tomentosa* i Lid). Femsjö sn, Nabba, flera buskar på småbackar i betesmark (tidigare slåtterbackar i åker), Dag Ekholm, Thomas Karlsson, Barbro Otterstedt, Ebba Werner. - Luddrosen har gällt för att vara östlig och kustbunden, men här har vi den nu så långt åt väster det går. Kommer den in från Halland eller finns den tvärs över hela Småland? Håll ögonen öppna!

Stor sötväppling *Melilotus altissimus*. Söderåkra sn, grustag NO Övraby, Torborg Woxenius. - Mycket lik äkta sötväppling (*Melilotus officinalis*); skiljs säkrast på den håriga baljan. Första aktuella uppgift från södra Kalmar län.

Plattlänke *Callitriche platycarpa*. Tingsås sn, Hakafors, i vattenränna längs Miesån, några fina ruggar, Jan-Erik Hederås. - Arten är ny för Småland men var mycket efterlängtat, eftersom den finns rikligt i Skåne och är funnen långt norrut i Blekinge. Fyndet gjordes redan 1984 men att det var den fina arten blev inte klart förrän i år, då Karin Martinsson bestämde belägget.

Kvarnkattost *Malva parviflora*. Torsås, Oxlehall, ett ex på gödselstad. Arten står inte i Krok och därför är den lätt att missa. Den har mycket små blommor som vit kattost, men de är lila. Blommorna är oskaftade och sitter därför gyttrade (de andra kattostarna har skaftade blommor). I frukt är fodret säcklikt utvidgat, en bra karaktär. Tidigare känd från en grannruta, där den fanns rikligt som trädgårdsogräs, och vi har den även på en lokal i Nö Småland.

Luddnört *Epilobium parviflorum*. Söderåkra sn, Ekaryd, sparsam i kotrampat lerigt dike. Söderåkra sn, Ekelunda, riklig i sluttande betesmark med frambrytande källor. - Den kalkgynnade arten är mycket ovanlig i vårt landskap.

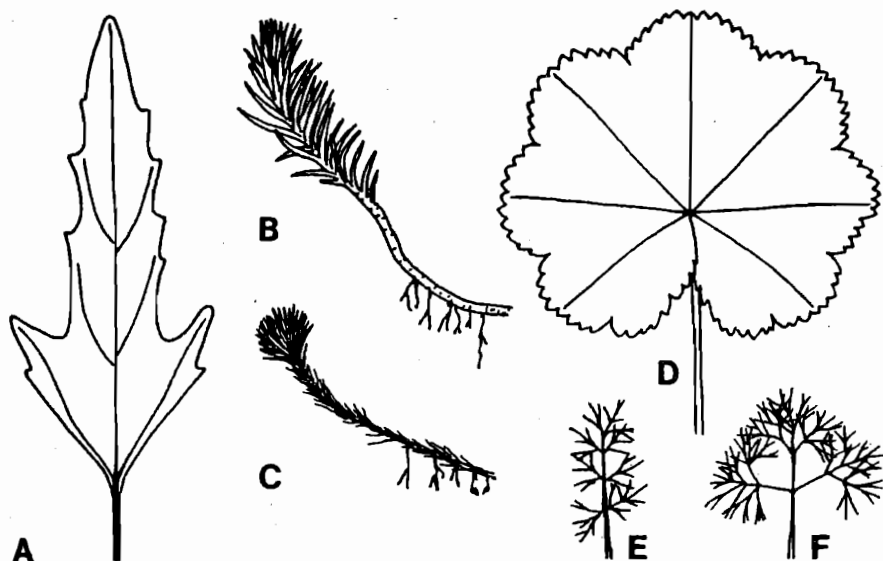
Krypfloka *Helosciadium inundatum*. Torsås sn, Bällstorp, riklig i sågränna utmed Torsåsån. - Denna lilla flockblommiga vattenväxt har finflikiga nersänkta blad och liknar mest av allt en möja, särskilt som den inte alltid blommar. Men bladen är parbladigt delade, inte handflikiga som hos möjorna. Det här är första aktuella fyndet i sydöstra Småland och det femte aktuella i landskapet.

Fältgentiana *Gentianella campestris*. Torsås sn, St. Hyltan, säkert 1000 ex på ogödslad betesmark med nattviol (*Platanthera bifolia*), vildlin (*Linum catharticum*), massvis av jungfrulin (*Polygala vulgaris*) och spåtistel (*Carlina vulgaris* ssp. *vulgaris*). - Denna slättergynnade ört, som i början av 1900-talet var allmän, saknas i mer än hundra omgivande rutor!

Röd lungört *Pulmonaria rubra*. Hälleberga sn, Borstetorp, rikligt förvildad genom fröspridning i frisk skogsbacke utanför tomt. - Denna lungört är lite grövre i växten än vår vilda art och bladbasen är aningen kilformig i stället för tvär. När den blommar känner man direkt igen den på att blommorna är röda ända tills de vissnar. Ny för Småland och Sverige!

Åkersyska *Stachys arvensis*. Torsås sn, ö. Karsbo, riklig i trädgårdsland. Torsås sn, Ekaryd, 1 ex vid pion i gräsmatta. - En späd ettårig art som kan se ut som någon sorts blekblommig plister, men har syskornas starka lukt. Vi har nu fyra aktuella lokaler för Åkersyskan. I östra Blekinge, söder om Torsås kommun, finns den mer.

Blekblåddra och **sumpblåddra** *Utricularia ochroleuca* och *U. stygia*. Torsås sn, större skogskärr 2 km VSV St. Hyltan. - De båda arterna har visat sig vara mer förbisedda än sällsynta, detta till stor del därför att de sällan blommar. Sumpblåddran blev beskriven som ny art först i år, tidigare har den varit förblandad med blekblåddra. De båda arterna förekommer mycket sällan tillsammans, men i det här kärret finns båda i massor, och det var mycket lärorikt att få studera dem sida vid sida.

A: Blad av fikonmålla (*Chenopodium ficifolium*). - B: Skott av stor fetknopp (*Sedum reflexum*). - C: Skott av tofsfetknopp (*S. forsterianum*). - D: Blad av hjuldaggekåpa (*Alchemilla propinqua*). - E: Undervattensblad av krypfloka (*Helosciadium inundatum*). - F: Undervattensblad av sköldmöja (*Ranunculus peltatus*).

Växter i kustbandet

Ijusts och Misterhults skärgårdar sträcker sig mellan Västervik och Oskarshamn. Det är i stort sett en klippskärgård. Strandängar eller sandstränder förekommer mycket sparsamt. Tillsammans med Åke Rühling i Oskarshamn har jag inventerat eller på annat sätt samlat in material från detta område. Det gäller rutorna 6H 3a i söder till och med 7H 3b i norr. Det gör 22 st rutor, vilka ger en ganska fullig bild av floran i denna biotop.

Jag vill här dra fram ett dussin arter, vilka torde vara svår-funna för Er som inventerar fastlandsrutorna inåt Småland. De är även sällsynta på andra svenska kuster än just ostkusten mellan Blekinge och Gästrikland. Jag följer här utbrednings-uppgifter från Kroks flora och HULTÉNS atlas samt Åke Rühling. **Gräslöken** (*Allium schoenoprasum*) växer allmänt på skärgårds-klipporna tillsammans med gul, vit och liten fetknopp samt kärleksört (*Sedum acre*, *album*, *annuum* och *telephium*):.

Brådmålla (*Atriplex longipes* ssp *praecox*) är endemisk för Östersjön. Den finns bland stenar och i klippsprickor längs kusten från Blekinge till Gästrikland samt på Öland, Gotland och Åland. Brådmållan har köttiga, trekantiga upprätta blad och förväxlas säkert ibland med spjut- och vägmållor. Vi har den i alla rutor.

Havsnarven (*Spergula media*) finns i klippsprickor längs hela området, ända upp till Västervik. Troligen förekommer den också längre norrut, fast där ev förväxlad med saltnarv (*S marina*). I tio rutor har vi hittat havsnarven. Thomas Karlsson har godkänt belägg, men konstaterat att havsnarven här uppe saknar vingkanter på fröna. Annars skiljer den sig ju från saltnarven på sina upp till 10 ståndare samt sin tjocka, bruna fleråriga rot. Saltnarvens rot är tunn, vit och ettårig.

Klibbglim (*Silene viscosa*) kommer från samma områden som vejden (se nedan) och har en svärförklarlig utbredning på fågelgödslande klippor i mellan- och utskärgården från Blekinge till Uppland men ej på kalköarna. Den hyacintlika vita blomställningen slokar i solsken men piggnar till nattetid och i mulet väder. Finns i 15 av våra 22 rutor.

Vitstjälksmöja (*Ranunculus baudotii*) trivs ute i ostkustens brackvattenvikar i alla rutor utom de yttersta havsrutorna.

Bitterkrassing (*Lepidium latifolium*) är den intressantaste arten inom Smålands klippskärgårdar. I övriga Sverige förekommer den

bara tillfälligt på ruderatmark o d . Men på ett begränsat område i Misterhults skärgård mellan Örö, Älö och Hamnö ungefär har den en stadig förekomst. Den är omnämnd i C J Hartmans flora från 1858 från detta område. Vi har den i rutorna 6H 5a, 5b, 6a och 6b på åtminstone 46 lokaler. Den upp till meterhöga vitblommiga vackra växten trivs nästan enbart mellan stora stenblock i strandkanten, där den tydligen använder sig av brackvattnet.

Vejde (*Isatis tinctoria*) håller till på ostkusten från Skåne till mellersta Norrland. Den är tvåårig och uppträder därför olika rikligt år från år. Helst vill den ha klappersten eller driftvallar. Vejden har förmodligen vandrat in från Sovjets stäpper. Möjligen med människans hjälp, då den förr användes vid växtfärgning. Den saknas bara i en av våra 22 rutor.

Klöverärt (*Tetragonolobus maritimus*) förekommer glest längs kusten från Skåne upp till Slätbaken samt på Öland och Gotland. Vi har funnit den i 10 av våra 22 rutor. Klöverärten gillar strandängar men finns också på andra typer av stränder. På Gotland växer den även uppe i skogarna.

Bunge (*Samolus valerandi*) gömmer sig bland blåsäv (*Scirpus tabernaemontani*), havssäv (*S maritimus*) och äkta förgätmigej (*Myosotis scorpioides*) i strandängsfragmenten. Men den finns i alla våra rutor och längs hela kusten Blekinge - Hälsingland. **Toppfrossört** (*Scutellaria hastifolia*) finns bland strandstenarna från Blekinge till Uppland samt på kalköarna. Vi har den i 14 rutor. Den skiljer sig från *S galericulata* genom en toppställd, ensidigt vänd blomklase samt genom sina bladöron.

Strandmynta (*Mentha aquatica* ssp *litoralis*) är brackvattenstrandens mynta. Den skiljer sig från den vanliga vattenmyntan genom icke hårig stjälk. Förekommer från Kalmar till Gävle ungefär. I 14 rutor finns den hos oss och blommar iögonfallande och hög i strandängarna eller vikbottnarna.

Strandvänderot (*Valeriana salina*) är allmän i alla våra rutor och längs hela kusten Gästrikland - Kalmarsund. Den är lätt att förväxla med läkevänderoten (*V officinalis*), också rätt vanlig här. Däremot saknas flädervänderoten (*V sambucifolia*) helt i skärgården.

Roger Karlsson , Första Västralundsg. 19, 593 36 Västervik

GLÖM INTE HORNSÖ- INVENTERINGEN!

I september förra året träffades några botanister i Hornsö under en helg för att inventera i gränsområdet mellan Kalmar, Möns-
terås och Högsby kommuner. I vår ska vi följa upp med de tidiga
växterna. Tiden är bestämd och arrangemangen klara: vi strålar
samman på kvällen fredagen den 19 maj i Hornsögården (där finns
folk från kl 18 och framåt, vi bjuder på kaffe eller te och
smörgås), och grupperna slutar utan obligatorisk återsamling
någon gång under söndagen den 21.

Ta med sänglinne, handdukar och mat så det räcker för helgen!

Du som var med i höstas:

Ingen ny anmälan behövs - rummen är bokade. Vid ev återbud: ring!

Du som inte var med

men vill delta den här gången:

Ring till mej i god tid, så jag hinner ordna rum! Då får Du
också veta allt om andra detaljer.

Vi hoppas på ett lika trevligt veckoslut som i höstas!

Hjärtligt välkommen!

John Christoffersson
Långemåla, 570 76 Ruda
tel 0499/ 300 06

ÅRSMÖTET 1989

äger rum i S:t Sigfrids folkhögskola, Växjö 16/6 - 17/6 1989.
Mer om årsmötet i bifogat meddelande.

Bidrag till PARNASSIA är hjärtligt välkomna till redaktionen
senast 15 september.

adr Parnassia c/o Brita Ekenfall
Ekefall

571 94 Nässjö

tel 0380/ 138 72

PARNASSIA 1/89 årg 2

Innehåll

sid	1	Ingvar Christoffersson: Dvärgnäckrosen
	3	Gunvald Bruce: Om växters höjdgränser
	9	Bengt Lundgren: Sumpviolen
	11	Ake Widgren: Mellangyllen
	14:	Robert Erlandsson: Några gamla växtnamn
	16	Margareta Wester: Om Festuca altissima
	18	Thomas Karlsson: Några växtfynd från S Småland
	21	Roger Karlsson: Växter i kustbandet
	23	Göran Wendt: Karta över inventeringsläget
	24	Meddelanden